

рішення... за допомогою правильно встановленого порядку денного можна спрямувати громадську думку в бажане русло» [5, с. 42].

На думку В. Бебика, політична комунікація виступає «своєрідним соціально-інформаційним полем політики, що з'єднує всі компоненти політичної сфери суспільства та структурує політичну діяльність» [1, с. 290]. Головною сутнісною ознакою політичної комунікації є те, що вона представляє собою специфічні політичні відносини, роль яких для політичної сфери та її системного виміру є не периферійною, а центральною.

Політичні комунікації відкривають нові можливості у процесі формулювання та презентації потреб, інтересів та цінностей певних груп та спільнот сучасного суспільства. З одного боку, можна говорити про те, що політичну комунікацію створюють та підтримують у суспільстві зони вільних дискусій і публічного діалогу владних інституцій і представників громадськості. Саме тому вважається, що політична комунікація спрямована на демократизацію політичної взаємодії, підвищення ефективності механізмів політичного представництва. З іншого боку, у процесі розвитку політичних комунікацій з'являються нові небезпеки для демократичного політичного представництва. Як одна з небезпек розглядається процес медіатизації політики, що потенційно несе в собі загрозу появи нової форми тоталітарного панування – інформаційного через монополізацію інформаційного впливу еліт, влади на суспільство.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнюючи результати досліджень проблематики ролі політичного представництва у сучасних політичних системах слід відзначити наступне. По-перше, основною формою демократичного правління є опосередкована реалізація влади суспільства за допомогою механізмів та інститутів політичного представництва, коли політичний актор виконує роль представника інтересів окремого громадянина, групи чи класу. По-друге, взаємодія між владою та суспільством опосередковується політичною комунікацією, яка утворює нові можливості та загрози для політичного представництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бебик В. М. Політологія для політика та громадянина / Бебик В. М. — К.: МАУП, 2003. — 424 с.
2. Монтескьє Ш.-Л. О духе законов, или Об отношениях, в которых законы должны находиться к устройству каждого правления, к нравам, климату, религии, торговле и т. д. / Ш.-Л. Монтескьє — СПб.: Альфарет, 2011. — 808 с.
3. Руссо Жан-Жак. Про суспільну угоду, або принципи політичного права / Жан-Жак Руссо; пер. з фр. та ком. О. Хома. — К: Port-Royal, 2001. — 349 с.
4. Суини М. Лекции по средневековой философии / М. Суини // Средневековая политическая философия Запада. - Выпуск 2. - М., 2006. - 320 с.
5. Яковлев Д. В. Політична взаємодія як комунікативний процес : медіатизація, демократизація, раціоналізація / Д. В. Яковлев. – Одеса : Астропринт, 2009. – 288 с.

Білоусов Олександр Сергійович, кандидат політичних наук, доцент кафедри правознавства Одеського національного політехнічного університету

УДК: 323.2 : 327

ВЗАЄМВІДНОШЕННЯ МІЖ СОЦІАЛЬНОЮ СТРУКТУРОЮ І ПОЛІТИЧНИМ УСТРОЄМ ЯК ПРОБЛЕМА ВЛАДИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розглянуто основні трактування поняття «постіндустріальне суспільство» за визначенням класиків соціально-політичної думки. Відокремлено п'ять основних компонентів цього поняття за Д. Беллом та визначено типи передбачення (соціальні, політичні, економічні та культурні).

Обґрунтовано, що взаємовідношення між соціальною структурою і політичним устроєм є однією з основних проблем влади в постіндустріальному суспільстві.

Ключові слова: *постіндустріальне суспільство, політичне передбачення, соціальне передбачення, соціальна структура, політичний устрій, політична влада*

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ СОЦИАЛЬНОЙ СТРУКТУРОЙ И ПОЛИТИЧЕСКИМ

УСТРОЙСТВОМ КАК ПРОБЛЕМА ВЛАСТИ В ПОСТИНДУСТРИАЛЬНОМ ОБЩЕСТВЕ

Рассмотрены основные трактовки понятия «постиндустриальное общество» по определению классиков социально-политической мысли. Выделены пять основных компонентов этого понятия, за Д. Беллом и определены типы предвидения (социальные, политические, экономические и культурные).

Обосновано, что взаимоотношения между социальной структурой и политическим строем являются одной из основных проблем власти в постиндустриальном обществе.

Ключевые слова: *постиндустриальное общество, политическое предсказание, социальное предсказание, социальная структура, политический строй, политическая власть*

INTERRELATION BETWEEN A SOCIAL STRUCTURE AND POLITICAL RULE AS A PROBLEM OF POWER IS IN POST-INDUSTRIAL SOCIETY

Basic interpretations of concept «Postindustrial society» are considered, on determination of classics of socio-political idea. Five basic components of this concept are selected, after Д. Bell and the types of foresight are certain (social, political, economic and cultural).

It is grounded, that mutual relations between a social structure and political line-up is one of basic problems of power in postindustrial society.

Keywords: *postindustrial society, political foresight, social foresight, social structure, political rule, political power*

Теорія постіндустріального суспільства була (та, власне, залишається й донині) однією з найпотужніших течій філософської, політологічної та соціологічної думки та досить адекватною відповіддю на виклики та можливості, породжені кардинальним зростанням інформаційної складової у житті суспільства передових країн у другій половині ХХ ст. тим паче, що у своєму класичному вигляді вона стала методологічним підґрунтям для багатьох подальших суспільствознавчих розробок інформаційного суспільства.

Варто зауважити, що сам термін «постіндустріальне суспільство» вперше з'явився набагато раніше, ніж теорія, для якої він згодом став титульним. Так, ще в 1914 р. він уже фігурував у назві книги А. Курасвами «Нариси постіндустріалізму», присвяченій дослідженню доіндустріального розвитку азійських країн, а в 1917 р. та в 1922 р. використовувався у назвах робіт теоретика англійського ліберального соціалізму А. Пенті «Старі світи перед новим: дослідження постіндустріальної держави» та «Пост-індустріалізм». Однак, у вказаних працях це словосполучення мало принципово інше значення, ніж сучасне – там воно характеризувало утопічну по суті модель суспільства альтернативного до індустріального, такого, що має його змінити, як фактичне повернення до доіндустріального способу виробництва задля подолання соціально-класових суперечностей індустріалізму [1, с. XII].

У значенні, наближеному до сучасного (хоча і не тотожному йому), термін «постіндустріальне суспільство» ввів до наукового обігу у 1958 р. американський соціолог Д. Рісмен, який, як і його попередники, використав його безпосередньо у назві своєї статті, що, безумовно, сприяло його популяризації [2]. Тим самим Д. Рісмен певною мірою виявив розуміння внутрішнього змісту теорії постіндустріального суспільства.

Окремі, засадничі для теорії постіндустріального суспільства положення були свого часу розроблені у дослідженнях У. Ростоу та Дж. Гелбрейта. Так, У. Ростоу в своїй книзі «Стадії економічного зростання» розробляє теорію стадій економічного росту та виділяє п'ять таких стадій, які охоплюють всю економічну історію людства: традиційне суспільство; перехідне суспільство; стадія підйому; стадія швидкого дозрівання; період високого масового споживання. Вже на третій стадії (стадії підйому), яку Англія проходить наприкінці ХVІІІ ст. – на початку ХІХ ст., У. Ростоу звертає увагу на створення «капіталу суспільного призначення», до складу якого він відносить транспорт, зв'язок, дороги тощо, тобто мова йде про основні елементи інфраструктури. А от на п'ятій стадії (період високого масового споживання), відповідно до У. Ростоу, провідними галузями господарства стають споживчі товари тривалого користування та послуги. Тобто, він зазначає, що галузі, зайняті виробництвом послуг, асоціюються зі стадією найвищого рівня розвитку економічної системи. Характерною особливістю теорії У. Ростоу є зміна галузевої структури сфери обслуговування: уповільнення зростання тієї частини, котра займається обслуговуванням комплексу «автомобіль – товари тривалого використання», і розширення обслуговування у сфері медицини, розваг, релігії, зарубіжних подорожей і т. п. Таким чином, У. Ростоу значно розширює сферу послуг та фактично розділяє її на послуги виробничого та особистого призначення [3].

Щодо розробок Дж. Гелбрейта, то він зосередив увагу на організаційно-правових формах

функціонування економічних елементів. У книзі «Нове індустріальне суспільство» він розглядає теорію «індустріального суспільства», у якій основоположним моментом визначає домінування в індустріальній системі великих корпорацій, які займають монополне становище. Дж. Гелбрейт зазначає, що на початку ХХ ст. функціонували корпорації в галузях, у яких виробництво повинно вестись у великих масштабах. Він зазначає, що в той час у США підприємства транспорту, комунальних послуг, медицини функціонують як державно-монополістичні. А от у 60-х роках ХХ ст. корпорації почали утворюватися в сфері бакалійної торгівлі, виданні газет, сфері розваг, які до цього часу функціонували в межах невеликої приватної фірми. Таким чином, Дж. Гелбрейт першим у цьому напрямі звернув увагу на те, що підприємства виробничої інфраструктури мають тенденцію до збільшення масштабів, пропорційно до зростання сфери основного виробництва [4].

Певний вплив на формування теорії постіндустріального суспільства справили і погляди Ральфа Дарендорфа (це, до речі, пізніше визнавав і сам Д. Белл), котрий у своїй праці «Клас і класовий конфлікт в індустріальному суспільстві» (1959 р.) писав про «посткапіталістичне» суспільство [5].

Серед більшості дослідників найбільш класичним викладом теорії постіндустріального суспільства донині по праву вважається концепція Д. Белла, обґрунтована ним здебільшого у праці «Прийдешнє постіндустріальне суспільство. Досвід соціального передбачення» (1973 р.).

Своєрідним досвідом самореферування основної праці Д. Белла є передмова до «Прийдешнього постіндустріального суспільства» (1976 року видання). В ній автор, серед іншого, задається метою дати найголовніші постулати щодо основних ознак постіндустріального суспільства – центральна роль теоретичного знання та розширення сектору послуг стосовно виробничого господарства» [6].

Найвідоміша книга Д. Белла носить підзаголовок «Досвід соціального передбачення». У вступі до неї автор детально обґрунтовує, чим викликане саме таке жанрове визначення: «Цей нарис є твором про суспільне передбачення. Але чи можна передрікати майбутнє? Поставлене питання вводить в оману. Звичайно ж, неможливо, хоча б на тій логічній підставі, що такої речі, як «майбутнє», просто немає. Використовувати термін таким чином – значить уречевлювати його, припускаючи, що така сутність є реальністю. Слово «майбутнє» є співвідносним терміном. Можна обговорювати лише майбутнє чогось. Ця праця стосується майбутнього розвинених індустріальних суспільств» [7, с. 3].

Пояснюючи свій термінологічний вибір, Д. Белл наполягає на необхідності розрізнення поняття «передбачення (forecasting)» від поняття «провіщення (prediction)». Хоча це розрізнення й довільне, зауважує він, його слід встановити. «Провіщення, – пояснює він значення останнього поняття, – звичайно, мають справу з подіями — хто переможе на виборах, вступить чи не вступить країна у війну, хто здобуде перемогу у війні, визначенням нового винаходу; вони зосереджені на рішеннях. Крім того, такі провіщення, хоча це й можливо, не можуть бути формалізовані, тобто підпорядковані правилам. Провіщення подій за самою своєю суттю є нелегкою справою. Події є перетином суспільних векторів (інтересів, сил, тисків тощо). Коли можна якоюсь мірою дати окрему оцінку силі кожного з цих векторів, виникатиме потреба в «соціальній фізиці» для передрікання точних точок перетину, де поєднання рішень і сил не лише утворить подію, а, що набагато істотніше, її наслідок. Тому провіщення (і «кремленологія» є добрим прикладом) залежать здебільшого від знання ситуації зсередини і є висновками, котрі походять від тривалого спостереження за розвитком подій» [8, с. 3-4].

На відміну від провіщення, вважає Д. Белл, передбачення можливе там, де існує упорядкованість і повторюваність явищ (що трапляється рідко), або там, де є усталені напрямки розвитку подій, спрямованість, якщо не точна траєкторія яких може бути окреслена з допомогою статистичних часових рядів чи сформульована у вигляді історичних тенденцій. І, що ще істотніше, у вирішальних моментах ці загальні напрямки розвитку подій починають підлягати виборові (у сучасних суспільствах вони дедалі більшою і більшою мірою стають ділянкою свідомого втручання з боку наділених владою людей), а рішення (прискорити, повернути вбік або відхилити такі тенденції) є політичним втручанням, яке здатне утворити поворотний пункт в історії країни чи інституції.

Зрештою він узагальнює, що передбачення можливе лише там, де «можна припустити високу міру раціональності з боку людей, котрі справляють вплив на події – схвалення цін і обмежень, спільне прийняття або визначення правил гри, взаємну згоду дотримуватися цих правил, готовність бути послідовними. Так, навіть тоді, коли існує конфлікт, становище може бути залагодженим завдяки проведенню переговорів і досягненню компромісів, якщо відомі розклад прийнятних цін і порядок пріоритетів кожної зі сторін. Але в багатьох людських ситуаціях — і особливо в політиці — на карту ставляться привілеї й передсуди, а ступінь раціональності або послідовності низька» [9, с. 4].

Визначаючи можливу користь від передбачень, Д. Белл зауважує, що хоча вони не можуть провіщати результати, але можуть точно встановлювати обмеження або рамки, всередині яких

політичні рішення можуть бути ефективними. Тому людське бажання контролювати свою історію є позитивним здобутком суспільної самосвідомості.

Визнаючи, що передбачення має багато різних способів, Д. Белл характеризує особливості основних із них. Так, соціальне передбачення відрізняється від інших способів передбачення своїми масштабами й техніками. Його найістотніша відмінність полягає в тому, що соціологічні змінні, звичайно, є незалежними або екзогенними змінними, котрі справляють вплив на поведінку інших змінних. І, маючи найбільший обсяг, а потенційно й найвеличнішу силу, порівняно з іншими способами передбачення, вони є найменш визначеними.

Технологічне передбачення має справу з темпами змін або перестановками й поєднаннями факторів усередині класів подій. Тому, так само, як неможливо провіщати події, неможливо передрікати й певні винаходи. Однак можна передбачати необхідні наступні кроки послідовності змін у межах замкненої системи.

Що стосується економічного передбачення, то цей спосіб передбачення, в свою чергу, підрозділяється на три типи – перший тип є простим вивченням ринку, заснованого на даних надходження, віковому складі населення, утворенні домашніх господарств і очікуваних потребах, котрі використовуються фірмами для вгадування наперед вимог споживання, складання підсумкового інвентаризаційного опису та схвалення нової продукції. Другий і найстандартизований тип є створенням часових послідовностей, котрі слугують показниками ділової активності й об'єднуються для здійснення передбачень про стан економіки. Третій, найбільш ускладнений тип є економетричною моделлю, котра завдяки визначенню дійсної взаємодії вирішальних змінних у системі прагне відтворити реальну економічну систему в цілому» [10, с. 6].

Проте найбільш невизначеним з усіх способів передбачень, як стверджує Д. Белл, є політичне передбачення. Адже, хоча в деяких суспільствах певним структурним рисам властивий високий рівень сталості й завдяки підсумовуванню громадської думки можна зробити деякі цілком вірогідні передбачення стосовно політичних подій у сталих демократіях, але найважливіші політичні наслідки містять у собі конфліктні ситуації, в яких провідні гравці змушені робити непевні або ризиковані припущення один щодо одного.

Д. Белл попереджає, що те, якою мірою здійснюються вирішальні політичні рішення, нерідко залежить від якостей керівників та їх вольових зусиль; а подібні особистісні аспекти нелегко обрахувати, особливо в критичних ситуаціях.

Що стосується типів соціального передбачення, то їх також можна визначити три – екстраполяція суспільних тенденцій, розпізнавання історичних «ключів», котрі відкривають нові важелі суспільної зміни, і проєктивне перенесення змін на ширші суспільні устрої. Найзвичайнішим, особливо для короткотермінового передбачення, є проєктування соціальних індикаторів – рівня злочинності, кількості тих, хто здобуде освіту, даних про здоров'я і смертність, міграції тощо. Але таким даним властиві істотні недоліки, головний з яких полягає в тому, що багато з них нелегко співвіднести за значущістю.

Зміни в цінностях і виникнення нових суспільних процесів є провісниками великих соціальних змін, спрямованість яких протягом історичного плину часу може бути приблизно окреслена. При цьому, Д. Белл посилається, у рамках цього дискурсу, на відомого Алексіса де Токвіля, чия «Демократія в Америці», видрукувана 1835 року, «є яскравою працею, котра і сьогодні все ще здається новаторською, позаяк її автор розпізнав одну з головних «нездоланих» сил перетворення суспільства: рух до рівності» та Макса Вебера, який «встановив, що процес бюрократизації є процесом перетворення організації та адміністративних структур суспільства, але він також зумів побачити цю зміну, яка революціонізувала трудове життя й суспільні взаємини більшості осіб у суспільстві, у ролі складника всеосяжного процесу раціоналізації всього життя в суспільстві». На думку Д. Белла, впродовж останніх ста п'ятдесяти років соціальна напруженість західного суспільства створювалася саме цими суперечливими пориваннями до рівності й до бюрократії, які породжувалися політикою та соціальною структурою індустріального суспільства [Див. : 11].

Умовно суспільство може бути поділений на три частини – соціальну структуру, політичний устрій та сферу культури. У сучасному західному суспільстві осьовим принципом соціальної структури є принцип економізації. Осьовим принципом сучасної політичної системи є співучасть, інколи така, що мобілізується або скеровується зверху, інколи така, що виходить знизу. Осьовим принципом культури є прагнення людини до втілення та удосконалення власної особистості. У минулому ці три сфери пов'язувалися спільною ціннісною системою. Але за сучасних умов спостерігається зростаюче роз'єднання цих трьох сфер, яке розширюватиметься й надалі.

Так, зміни в соціальній структурі суспільства породжують проблеми у сфері управління, з якими

зіштовхується політична система. У суспільстві, яке дедалі більшою мірою усвідомлює свою долю та прагне контролювати свої багатства, політичний порядок за необхідністю стає першочерговим чинником. Враховуючи те, що постіндустріальне суспільство збільшує важливість технічного компоненту знання, воно спонукає жерців нового суспільства – вчених, інженерів і технократів – конкурувати з політиками, або ж ставати їхніми союзниками. Тим самим взаємовідношення між соціальною структурою і політичним устроєм стає однією з наріжних проблем влади в постіндустріальному суспільстві.

Відтак, концепція постіндустріального суспільства є надто широким узагальненням. Її значення можна легше збагнути, якщо точно виділити п'ять основних компонентів цього поняття, за Д. Беллом :

- в економічному секторі – перехід від виробництва товарів до економіки послуг;
- у структурі зайнятості – переважання професійного та технічного класу;
- осьовий принцип суспільства – провідна суспільна роль теоретичного знання як джерела нововведень та формулювання політики;
- орієнтація на майбутнє – контроль технології та технологічної оцінки;
- ухвалення рішень – створення нової «інтелектуальної технології».

Зовсім не випадково саме один серед перелічених п'яти компонентів Д. Белл називає «осьовим принципом суспільства». Тим більше, що саме цей принцип найбільш очевидно демонструє органічну спорідненість між його концепцією постіндустріального суспільства та численними пізнішими концепціями «інформаційного суспільства», «суспільства знань» і та ін. Постіндустріальне суспільство організується навколо знання з метою суспільного контролювання й спрямовування нововведень та змін; а це, в свою чергу, започатковує нові суспільні взаємини і нові структури, які мають скеровуватися політично [Див. : 12].

Таким чином, у сучасному суспільстві політика керує соціальною структурою і перетворюється в регулюючий механізм змін. Але при цьому люди слідуєть різним принципам справедливості, різноманітним ієрархіям цінностей і прагнуть втілити їх у формі соціальних відносин. На переконання Д. Белла, політична сутність виникаючого постіндустріального суспільства носить комунальний характер тією мірою, якою його соціальні цілі та пріоритети, а також національна політика спрямовані на реалізацію відповідних цілей. Причому, серед останніх домінують вже соціальні, а не суто економічні (як раніше) цілі, тому що критерії індивідуальної корисності та максимізації прибутку стають підпорядкованими більш широким концепціям соціального добробуту та інтересам спільноти – особливо по мірі того, як побічні ефекти екологічного спустошення примножують соціальні втрати та загрожують життєвим зручностям. І тому політична система постіндустріального суспільства ніколи не зможе стати повністю технократичною.

Підводячи підсумок, варто зауважити, що сам Д. Белла застерігає від механічного сприйняття його ж власної концепції та наголошує на тому, що поняття постіндустріального суспільства є аналітичною конструкцією, а не картиною специфічного чи конкретного суспільства. Вона є деякою парадигмою, соціальною схемою, що виявляє нові осі соціальної організації та стратифікації у розвинутому західному суспільстві. Суспільні структури не змінюються водночас, а інколи для того, щоб революція повністю завершилась, потрібно ціле століття. Будь-яке конкретне суспільство представляє собою поєднання багатьох різних соціальних форм – окремих економічних укладів різних політичних структур і т. п., – і саме тому необхідний багатогранний підхід, здатний розглянути суспільство з різних точок зору, застосувати різні аналітичні схеми. У якості соціальної системи постіндустріальне суспільство не приходить «на зміну» капіталізму чи соціалізму, але, подібно бюрократизації, пронизує обидва ці соціальні типи. Воно є виразником нових вимірів соціальної структури, якими повинна управляти політична система.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Иноземцев В. Л. Постиндустриальный мир Даниела Белла / В. Д. Иноземцев // Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл / Перевод с английского. Изд. 2-ое, испр. и доп. – М. : Academia, 2004. – С. VII – LXXXIV.
2. Reiesman D. Leisure and Work in Post-Industrial Society / Larrabee E., Meyer R. (Eds.). Mass Leibre. Ylencoe (III), 1958. – P. 363-385.
3. Rostow W. W. The Stages of Ekonomie Gurowt / W. W. Rostow. – Cambridge, 1990. – 139 p.
4. Гелбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Дж. Гелбрейт. – М.: АСТ, 2004. – 602 с.
5. Dahrendorf R. Class and Class Conflict in Industrial society / R. Dahrendorf. – Stanford University Press, 1959. – P. 12-13.

6. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл / Перевод с английского. Изд. 2-ое, испр. и доп. – М. : Academia, 2004. – 788 с.
7. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Указ. работа.
8. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Указ. работа.
9. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Указ. работа.
10. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Указ. работа.
11. Белл Д., Иноземцев В. Л. Эпоха разобщенности: размышления о мире XXI века / Д. Белл, В. Л. Иноземцев. – М. : Центр исследований постиндустриального общества, 2007. – 304 с.
12. Чухно А. Теорія постіндустріального суспільства як глобальна методологічна парадигма / А. Чухно // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.soskin.info/ea/2001/11-12/20011190.html>

Каранфилова Елена Владимировна, кандидат философских наук, доцент кафедры философии, политологии, психологии и права Одесской государственной академии строительства и архитектуры

УДК: 100 + 153.35 + 158.1

СОЦИО-ВОСПРОИЗВОДЯЩИЕ МЕХАНИЗМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНОЙ ДЕВИАЦИИ В СОЦИУМЕ

В статье рассмотрены актуальные проблемы функционирования социо-воспроизводящих механизмов позитивной девиации в современном обществе. Акцентировано внимание на творческом характере такого рода явлений и процессов. Феномен позитивной девиации представлен как исходный толчок для разного вида социальной творческой деятельности, выходящей за рамки общепринятых стереотипов.

Ключевые слова: *девиантность, позитивная девиация, социум, творческая деятельность*

СОЦІО-ВІДТВОРЮЮЧІ МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ ДЕВІАЦІЇ В СОЦІУМІ

У статті розглянуті актуальні проблеми функціонування соціо-відтворюючих механізмів позитивної девіації в сучасному суспільстві. Акцентована увага на творчому характері такого роду явищ і процесів. Феномен позитивної девіації представлений як вихідний поштовх для різного виду соціальної творчої діяльності, що виходить за рамки загальноприйнятих стереотипів.

Ключові слова: *девіантність, позитивна девіація, соціум, творча діяльність*

MECHANISMS OF SOCIAL REPRODUCTION AND FUNCTIONING OF POSITIVE DEVIANCE ARE IN SOCIUME

In the article the issues of the day of functioning of socio-playback mechanisms of positive deviance are considered in modern society. Attention is accented on creative character such the and phenomenon processes. The phenomenon of positive deviance is presented as an initial shove for the different type of social creative activity, being beyond the generally accepted stereotypes.

Keywords: *deviance, positive deviance, socium, creative activity*

Сегодня все более очевиден факт - XXI век является эпохой становления новой парадигмы культуры, эпохой фундаментальных перемен во всех областях жизни. Отличительной чертой культуры нашего времени является факт взаимодействия человека с различными культурами прошлого и настоящего. В этом «диалоге культур», по Библеру, происходит постоянное столкновение культурных норм [1, с. 289].

Следует признать, что в современном обществе не существует и не может существовать единой «культурной матрицы» для определения моральных и поведенческих стандартов. Кризисные явления в культуре, которые мы повсеместно наблюдаем, проявляют на фоне гибели старого мировосприятия рождение новой ценностно-поведенческой парадигмы. В этих условиях протест против нормы, кризис идентификации выступают как поиск путей обновления ценностного фонда эпохи и образа